

همایش علمی-پژوهشی مطالعات علمی علوم انسانی در جهان اسلام

نهاد برگزار کننده همایش: موسسه قانون یار

((با همکاری و حمایت معنوی دانشگاه فرهنگیان، آموزش و پرورش، بنیاد شهید و امور ایثارگران، سازمان ارشاد اسلامی، سازمان شهرداری (استان کرمانشاه) مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی (استان تهران) و ...))

سر دبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی (نماینده مقالات در ۸ پایگاه ملی و بین المللی)
تاریخ برگزاری همایش: ۱۱ اسفند ۱۴۰۱ شماره مقاله: ۱۲/۲۰۰۲ رده بندی کنگره: ب ۲۱/۷۶۴۱۰

مبانی اخلاق حرفه‌ای معلم، مدرسه، آموزش

فاطمه درویشی

دانشجوی کارشناسی پیوسته رشته آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان شهید صدوقی استان کرمانشاه

چکیده

هدف این تحقیق، بررسی عوامل تاثیر گذار بر توسعه حرفه ای معلمان و مهارت های لازم در راستای بهبود معلمی است؛ چرا که روایت های دوران تحصیل از دوران ابتدایی تا متوسطه دوم با تکیه بر تجارب زیسته و تأمل بر آن ها به تقویت هویت حرفه ای معلم می انجامد. این پژوهش یک تحقیق کیفی با رویکرد پژوهش روایی با تکیه بر روش کد گذاری است که که مآخذ آن تمامی خاطرات پایه های تحصیلی ابتدایی، متوسطه اول دوم یک دانشجو معلم است. در هر پایه تحصیلی یک روایت و خاطره الهام بخش و برجسته به عنوان نمونه انتخاب شد. روش جمع آوری داده ها و ابزارهای مورد استفاده در تحقیق مشاهده، یادداشت ها، دفتر خاطرات دوران تحصیل نویسنده و مصاحبه با افراد حاضر بوده است. تجزیه و تحلیل داده های کیفی حاصل از سه مرحله کد گذاری باز، محوری و انتخابی می باشد. که نتایج حاصل از آن در یک مدل استنباطی ارائه شد. که بر پایه عملکرد دانش آموز و مهارت های شغلی و حرفه ای معلم، محیط آموزشی و سبک آن استوار بوده است.

واژگان کلیدی: توسعه حرفه ای معلم، هویت حرفه ای، روایت پژوهی، داده های

کیفی، تجارب زیسته، مدل استنباطی

• مقدمه

«بهترین معلم کسی است که دارای قابلیت خلق روش های تازه است. و بهترین روش، روش خاصی نیست، بلکه هنری است متکی به عمل هنرمندانه. هر معلمی باید تلاش کند که در خویشتن، قابلیت کشف روش های جدید را بیابد.»

معلمان فکور آموزش را با شناخت دانش آموز آغاز می کنند. انعطاف پذیرند و قادرند نقاط قوت و ضعف فراگیران را خود تشخیص دهند. این معلمان باور دارند تدریس یک جریان پژوهشی است و آنها با تفکر می توانند در فرایند یاددهی - یادگیری تاثیر گذار باشند و به عنوان یک صاحب نظر اظهار نظر نمایند. جامعه ی ما نیازمند معلمانی است که بطور طبیعی محقق باشند یعنی با دید پژوهشگرانه در جریان تدریس و یادگیری حضور داشته باشند و تجربه های غنی خود را در طراحی و تدوین برنامه و تالیف کتاب و چگونگی ارزشیابی به کار گیرند. اینگونه معلم از همه ی عوامل برای کلاس استفاده می کند به دنبال روش های فعال تدریس است در کلاس به دانش آموز اجازه ی پرسش و پاسخ و فعالیت می دهد. هر معلمی برای اینکه در ایفای نقش معلمی موفق باشد، لازم است هویت حرفه ای خود را کشف کند از این رو پژوهش حاضر به منظور شناسایی هویت حرفه ای نویسنده انجام شده است. بدین منظور ابتدا خاطرات تاثیر گذار بر نگرش معلمی در سه دوره مدرسه، دوره کارورزی و در یک دانشگاه جمع آوری شد. در مرحله بعدی حرکت خاطرات کدگذاری گردد و طبقه بندی شدند و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. پژوهش حاضر به صورت کیفی و از نوع روایت

پژوهی است و تجزیه و تحلیل اطلاعات به روش کدگذاری باز و محوری صورت گرفته است. یافته های حاصل از پژوهش و شناسایی مولفه های صلاحیت های حرفه ای نویسنده منجر شد.

• تجزیه و تحلیل علمی موضوع

اقدام پژوهی به عنوان یکی از مهم ترین منابع شناخت و آگاهی انسان ها نقش مهمی در توسعه ی حرفه ای معلمان داشته است. اقدام پژوهی در آموزش و پرورش به عنوان یکی از مهمترین عرصه ی فعالیت معلمان نقش برجسته ای دارد. معلمان برای توسعه ی حرفه ای خود ناگزیر باید در ابعاد گوناگون با اقدام پژوهی ارتباط برقرار کنند. توسعه ی حرفه ای معلمان عبارت است از فرآیندها و فعالیت های طرح ریزی شده به منظور افزایش دانش، مهارت ها و نگرش های حرفه ای معلمان تا اینکه بتوانند موجب بهبود یادگیری دانش آموزان شوند. روش های پژوهشی معلم محور ناظر بر بهبود عمل هستند. اقدام پژوهی و درس پژوهی و روایت پژوهی از جمله مهم ترین روش های پژوهشی معلم محورند که برای توسعه ی دانش و آگاهی درباره ی ماهیت تعلیم و تربیت، موضوع درسی و تدریس به کار گرفته می شوند. اقدام پژوهی کوششی است که می خواهد بین پژوهش به عنوان وسیله ای برای آگاهی و دانستن و عمل آموزش رابطه ی ارگانیک برقرار کند. همچنین الگوی عملی بازبینی مداوم الگوهای ذهنی و باز اندیشی مشارکتی عمل کارگزاران آموزشی و الگویی موثر برای بهبود مستمر

آموزش در مدرسه محسوب می شود. این پژوهش یک راهبرد است که پژوهشگر به کمک آن زندگی افراد را مطالعه می کند و از یک یا چند نفر می خواهد که داستانهای زندگی خود را بیان کنند. سپس، این اطلاعات توسط پژوهشگر به صورت روایت زمانی بازگویی یا بازسازی می شوند. در عرصه ی تعلیم و تربیت، یافتن بهترین روش ارائه ی یک مفهوم علمی به دانش آموزان، ایجاد محیط ویژه برای کلاس درس و مطالعه ی تاثیر آن روی یادگیری دانش آموزان از جمله مواردی است که فعالیت پژوهشی را برای معلم ایجاب میکند. بنابر این بهبود کیفیت پژوهشی را برای معلم ایجاب می کند. بنابر این بهبود کیفیت آموزش و پرورش نیازمند افزایش توانایی حرفه ای معلمان است و مهم ترین عوامل موثر در پرورش حرفه ای معلمان پژوهش خود آنان در کلاس درس می باشد.

پژوهش روایتی یک راهبرد پژوهشی است که در فرایند این پژوهش، بازتابی از خاطرات زندگی خود از دوره های دبستان، متوسطه اول، و متوسطه دوم را مطالعه می کنیم. سپس، این اطلاعات به صورت روایت زمانی بازگویی یا بازسازی می شوند. در پایان روایت ها در سه دسته (باز، محوری، انتخابی) کدگذاری میشوند. اصطلاح روایی از فعل «روایت کردن» یا «بیان کردن با جزئیات» میاید. روایت، به عنوان گونه متفاوت تحقیق کیفی، به طور خاص بر مطالعه فرد خاص، جمع آوری داده ها از طریق جمع آوری داستان، گزارش تجربیات فردی، و شرح هدف آن تجربیات برای فرد توجه دارد. همچنان که از نامش پیداست

روایت و داستان گویی مهمترین مشخصه ی این روش پژوهشی است. روایت و داستان با همه ی ویژگیهای خاصی که دارند. بحث توالی بین رخدادها. بحث زمانمندی، آغاز و میانه و پایان داشتن. روابط علی مورد نظر در داستان و ... را نیز دارا هستند. انواع پژوهش روایی شامل؛ زندگی نامه شخصی، زندگی نامه، نوشتن زندگی نامه، گزارشات شخصی، روایات فردی، مصاحبه های روایی مدارک شخصی، مدارک شرح حال، روایات زندگی نامه و حوادث زندگی، شرح حال شفاهی، سرگذشت قومی، زندگی نامه قومی قوم نگاری شخصی، قوم شناسی، قوم نگاری های فرد هستند. ایجاد سازگاری میان عمل و نظریه، توسعه تفکر انتقادی، بهبود عمل آموزشی، کمک به افراد در افزایش شناخت آن ها از موقعیت خود، تقویت احساس خود ارزشمندی و اعتماد به نفس در معلمان، افزایش شناخت از مسائل کلاس درس، و.. همگی از اهداف پژوهش روایی اند. اهداف پژوهش را می توان به عنوان چراغ راه پژوهشگر از ابتدا تا انتهای پژوهش دانست. نوشتن اهداف مطالعه سبب متمرکز ساختن مطالعه می شود. از سوی دیگر با داشتن اهداف درست، از گردآوری کردن اطلاعات غیر ضروری که برای حل مسئله مورد نظر کاربردی ندارد اجتناب می شود. بنابراین اگر بتوانید اهداف خود را در ابتدای پژوهش به درستی تنظیم کنید می توانید یک مطالعه منسجم و با برنامه داشته باشد. در پایان این نکته را نیز یادآور می شویم که در نوشتن مقالات تنها به هدف کلی پژوهش و در برخی اوقات کاربردهای مطالعه

اشاره می‌شود. بنابراین اهداف جزئی به آن صورتی که در پایان نامه یا طرح‌های پژوهشی نوشته می‌شوند در مقاله مورد اشاره قرار نمی‌گیرند.

آیا تجارب زیسته دانش آموز در دوران تحصیل در هویت حرفه‌ای معلمی او تاثیر گذار است؟

هدف کلی به طور مستقیم، از مسأله پژوهش مشتق می‌شود و در واقع، اهداف کلی، خود پاسخ به مسأله تحقیق است که مشخص می‌کند پژوهش، چه چیزی را دنبال میکند (خاکی، ۱۳۸۴، ص ۲۹).

• روش شناسی تحقیق

این تحقیق، یک تحقیق کیفی از بین روشهای تحقیق کیفی از روش پژوهش روایی استفاده شده است، مبنای روایت ها اتصال پی در پی است و روایت های تحصیلی دارای آغاز، مجموعه ای حوادث و پایان هستند در روایت های دوران تحصیل به بیان تجربیات زیستی خود پرداخته و نمونه ای از تجربیات پایه های تحصیلی دوران ابتدایی، متوسطه اول و دوم بیان شده است. این روایت ها دارای تسلسل زمانی و پیرنگ و طرح کلی است که در قالب این طرح، روایت ها بیان می‌شود. روایت ها دارای جنبه علمی هستند و در بیان تجربه ها به علل آن هم پرداخته شده است. روش جمع آوری داده ها و ابزار مورد استفاده، مشاهده، برگه های امتحانی و خاطرات دوران تحصیل و مصاحبه با حاضرین در حادثه بوده است. جامع آماری، تمامی روایت های پایه های تحصیلی ابتدایی، متوسطه اول و

دوم است و در هر پایه یک روایت به عنوان نمونه انتخاب شده است. آغاز چرخش روایی با چاپ دو شماره از مجله‌ی پژوهش انتقادی در سال ۱۹۸۰ و ۱۹۸۱ بود و منجر به چاپ کتابی با عنوان درباره‌ی روایت (۱۹۸۱) شد. توماس میشل سردبیر مجله‌ی پژوهش انتقادی می‌گوید: «بررسی روایت، دیگر مختص کارشناسان ادبیات یا متخصصان فرهنگ‌عامه که اصطلاحات‌شان را از روان‌شناسی و زبان‌شناسان وام می‌گیرند، نیست؛ بلکه در حال حاضر پژوهش روایی منبع خوبی از آگاهی برای تمام شاخه‌های علوم انسانی و علوم طبیعی شده است.» کتاب پیش گفته، مجموعه‌ای از مقالات میان‌رشته‌ای است و اندیشمندان مهم در حوزه‌ی نظریه ادبی، فلسفه، انسان‌شناسی، روان‌شناسی، الهیات و تاریخ هنر آن را نگاشته‌اند. این کتاب به‌خوبی بیانگر چگونگی قرار گرفتن روایت در مرکز توجه پژوهش در علوم اجتماعی، علوم انسانی و حتی علوم تجربی است. پژوهش روایی بر اساس اصول تحقیق کیفی (شامل چارچوب، روش تحقیق، رویکردها و راهبردها) تبدیل به زمینه‌ای پژوهشی با ماهیت و معنای مشخص شده است. با بهره‌گیری از روایت به منزله‌ی پدیده‌ای برای درک معانی چندبعدی جامعه، فرهنگ، اعمال انسان و زندگی، پژوهش روایی در صدد دستیابی به تجربه‌ی زیسته‌ی مشارکت‌کنندگان و درگیر شدن در فرآیند داستان‌گویی است. پولکینگورن بر این باور است که داستان، نویدبخش آینده‌ی بهتری برای محققان کیفی است چون داستان قالبی است زبان‌شناسانه که تجربه‌های انسان در آن گزارش می‌شود. پژوهش روایی منظرهای تفسیرگرایانه و

میان رشته‌ای را با روش‌ها و رویکردهای نظری و فلسفی مختلف به کار می‌گیرد که همه‌ی آن‌ها به روایت‌ها و داستان‌های مشارکت‌کنندگان در تحقیق می‌پردازند. با توجه به نقش محوری روایت و داستان در پژوهش روایی، نگاه موشکافانه به مفاهیم داستان و روایت ارزشمند است. عموماً از روایت و داستان به جای یکدیگر استفاده می‌شوند و این دو واژه مترادف هم محسوب می‌شوند. با این حال، دشواری‌های پژوهش روایی، ممکن است ناشی از نظرات مختلف درباره‌ی تعریف‌های دقیق «داستان»، «روایت»، «پژوهش روایی»، «تحلیل روایت» و امثال این‌ها باشد... پژوهش روایی زمانی آغاز می‌شود که زندگی حقیقی شروع شده باشد؛ اما شاید متوجه نشده باشیم که زندگی زمانی که امور بعید و دور از ذهن رخ می‌دهد، آغاز می‌شود. جنبه‌های بسیار کوچک از زندگی که بسیار مهم‌اند ولی به خاطر سادگی و آشنایی به آن‌ها توجه نمی‌شود. ممکن است از چنین داستانی غفلت ورزیده باشیم که به نظر ناچیز به شمار می‌آید، اما در حقیقت سر نخ مهمی برای درک موضوع تحقیق به ما می‌دهد. پژوهش روایی به رویدادهای بزرگ هم اهمیت می‌دهد، اما دغدغه‌اش بر اهمیت داستان‌های روزمره، عادی و یومیه است که اغلب از آن‌ها غفلت می‌شود. پژوهش روایی درک ما از پدیده‌های انسانی را گسترش می‌دهد، همچون روشی برای «احترام به قداست انسانی ما» (مونرو هندی، ۲۰۰۷، ص. ۴۹۶) و احترام به قداست انسان با زندگی حقیقی شروع می‌شود، آنجا که امور بعید و دور از ذهن آغاز می‌شوند. همزمان با فراگیری روایت پژوهش شدن (به عنوان کسی که به داستان‌های

روزمهره توجه دارد) داستان گویی را نیز یاد می گیریم. به نظر بنجامین (۱۹۶۹) داستان گو، همچون حکیم، صاحب تدبیر است (ص. ۱۰۸) و از زندگی اش مانند «نخ میانه شمع» استفاده می کند. (ص. ۱۰۸) به تعبیری داستان گو «کسی است که اجازه می دهد، شعله ملایم داستانش نخ میانه شمع زندگی اش را بسوزاند. بنیاد حال و هوای بی نظیر داستان گو این است.» (صص. ۱۰۸ تا ۱۰۹) می خواهیم به این سخن زیبا اضافه کنم که می توانیم به شعله ی آرام داستان هایمان شعله های داستان های دیگر را نیز پیوند بدهیم. این شعله ی مشترک می تواند زوایای تاریک زندگی مان را روشن کند. به نظرم این قدرت روایت شناسی و داستان گویی است.

• یافته ها و تجزیه و تحلیل داده ها

در پژوهش حاضر، ابتدا روایت های دوران تحصیلی محقق از پایه اول تا ششم دبستان و متوسطه اول و دوم، جمع آوری، بازنویسی و نوشته شد، این روایات ها مربوط به تجارب زیسته محقق و اتفاقات تلخ و خوش مدرسه بود در مرحله بعد تأملاتی همه جانبه بر روایات انجام شد و پس از نگارش روایت ها و تأملات، ابتدا متن ها به طور کامل خوانده شد و در حین آن، مفاهیم اصلی در ۲۴۸ کد باز، کد گذاری شدند. کدهای باز پس از بررسی و حذف و ویرایش در مفاهیم کلی تر با عنوان کد گذاری محوری و در ۱۵ محور بر اساس تشابهات دسته بندی شدند و در آخر ۱۵ محور در ۲۰۲ مقوله وسیع تر در بکد گذاری انتخابی با عناوین، نحوه رفتار و تعامل معلم با دانش آموز، گفتار معلم و کارکنان مدرسه،

تشویق و تنبیه در مدارس، تدریس معلم، توصیه آموزشی و نصیحت، ارائه اطلاعات آموزشی، قوانین و ویژگی مدرسه و شغلی معلم، نقد رفتار و تدریس، احساسات و هیجانات دانش آموز، خودپنداری و تفکرات دانش آموز، عملکرد نحوه تعامل دانش آموز، شوق یادگیری، محیط آموزشی، موقعیت آن و مفاهیم زمانی، اولین روز مدرسه، واکنش و رفتارها و گفتارها همکلاسی ها استخراج یافت.

• نتیجه گیری و پیشنهاد

اصلی ترین کارگزاران برنامه درسی و نظام آموزشی، معلمان می باشند چرا که موفقیت و شکست نظام آموزشی به معلمان آن وابسته است و در صورتیکه این معلمان اهمیت حرفه ای منسجم و شکل گرفته داشته باشند منجر به موفقیت نظام خواهد شد، هویت حرفه ای نیز همچون سایر جنبه های هویت تاثیر عوامل مختلفی می باشد طبق تقسیم بندی کدها، تمامی این عوامل با توجه به نتایج به دست آمده بر رشد و توسعه حرفه ای دانشجو معلم در آینده موثر خواهد بود، محقق با نگارش روایت های تحصیلی خود در دوره ابتدایی، متوسطه اول و دوم به این نتیجه رسید که تجربیات دوران تحصیل در هویت حرفه ای معلم موثر بوده است.

• مدل استنباطی

منابع و مأخذ

- منوچهری نژاد، محسن (۱۳۹۵) واکاوی نقش عوامل زمینه ای (خانواده، مدرسه) در نهادینه سازی فرهنگ و ورزش در نوجوانان، تحقیقات کیفی در علوم سلامت. ۸۳-۹۵.
- شهررضا، شیوا، قائدنیای جهرمی، علی، نعیمی، قادر (۱۳۹۸)، بررسی اختلال های رفتاری -بیش فعالی، ۱۳۶-۱۲۴.
- فلسفی نژاد، محمد رضا؛ فرخی، نور علی و بهرامی، لیلیا (۱۳۹۵). ویژگی های روان سنجی امتحانات نهایی سال سوم متوسطه و قابلیت آن ها در گزینش داوطلبان ورود به دوره های کارشناسی. اندازه گیری تربیتی، دوره ۶، شماره ۲۳، ص ۷۶-۴۵.
- حسینی، افضل السادات (۱۳۸۵). الگوی رشد خلاقیت و کارایی آن در ایجاد مهارت تدریس خلاق در معلمان ابتدایی. نوآوری های آموزشی، دوره ۵، شماره ۱۵، ص ۲۰۱-۱۷۷.
- رجبی سوران، ظهیری ناو بیژن (۱۳۸۸) بررسی ارتباط گروهی از متغیر ها با کاهش انگیزش تحصیلی دانشجویان رشته ی زبان و ادبیات فارسی، دانشور رفتار. دوره ۱۶ شماره ۳۶. ۸۰_۶۹.
- عابدی منیره، نیلی محمد رضا، (۱۳۹۲). بررسی اهداف تربیت اجتماعی آموزش و پرورش ایران و مقایسه ان با دیدگاه های علامه طباطبائی. ۱۰۰_۷۹

- مولا سمیه، فتحی اذر اسکندر، ادیب یوسف، (۱۳۹۴). تجارب دبیران علوم دوره دبیرستان از ماهیت علم: یک مطالعه پدیدار شناسی. ۵۳_۱۸
- شعاری نژاد علی اکبر، (۱۳۷۲). کاربرد روانشناسی جدید علمی در آموزش و پرورش جدید. دوره ۱، شماره ۱.

موسسه علمی و حقوقی قانون یار
برگزار می کند

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی کرمانشاه

مصدر گواهی نامه معتبر
پنشرش و ارائه مقاله
(با محور بر چسبه و هوندو نام مخصوص)

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش

پنجمین همایش علمی-پژوهشی

مطالعات علمی علوم انسانی در جهان اسلام

ارگان ها و سازمان های حامی معنوی برگزاری همایش (در استان کرمانشاه)
دانشگاه فرهنگیان - سازمان ارشاد اسلامی - آموزش و پرورش - بنیاد شهید، سازمان شهرداری و

www.Olomensani.ir

www.Ghanonyar.ir

محورهای پذیرش مقالات

- تمام گرایش های رشته فقه، حقوق و علوم قضایی ■ علوم تربیتی، تکنولوژی آموزشی و آموزش و پرورش
- روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم دینی و مذهبی ■ علوم اقتصادی، بانکی و تمام گرایش های مدیریت

مدیر اجرایی همایش
دکتر شهلا رضایی

دبیر علمی و مسئول همایش
دکتر بهنام اسدی

مکان و زمان برگزاری همایش
کرمانشاه - ۱۴۰۱/۱۲/۱۱

ایمیل رسمی همایش جهت دریافت مقالات پژوهشگران OLOMENSANI@YAHOO.COM

ارسال مقاله از طریق واتس آپ، ایتا، سروش، تلگرام، روبیکا به شماره ۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲

دبیر خانه مرکزی موسسه قانون یار: تهران، میدان انقلاب، خیابان اردیبهشت، موسسه قانون یار ۵۲۶ - ۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹

(در صورت طرح سوال درخصوص ارسال مقاله یا جذب در هیات علمی همایش یا خانم دکتر قیادی تماس بگیرید ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵)

